

Ата-анаға арналаған нұсқаулық.

БАЛА ТІЛІН ДАМУДАҒЫ АТА-АНАНЫҢ РӨЛІ

Ата-ана – баланың алғашқы тіл үйретушісі. Бала сөйлеуді ең алдымен отбасында естіп, қайталау арқылы үйренеді. Сондықтан ата-ананың баламен күнделікті қарым-қатынасы оның сөздік қорының молаюына, ойын дұрыс жеткізуіне және сөйлеу мәдениетінің қалыптасуына үлкен әсер етеді.

Ата-анаға 10 кеңес

1. Балаңызбен жиі сөйлесіңіз.

Күнделікті тұрмыста көрген, естіген нәрселеріңізді қарапайым әрі түсінікті сөздермен айтып отырыңыз.

2. Баланы мұқият тыңдаңыз.

Бала сөйлеп жатқанда сөзін бөлмей, асықпай тыңдаңыз. Оның ойын айтуына мүмкіндік беріңіз.

3. Кітапты бірге оқыңыз.

Күн сайын 10–15 минут ертегі немесе балаларға арналған әңгіме оқып беріңіз. Оқығаннан кейін:

- «Ертегіде кім болды?»
- «Не болды?»
- «Сен қалай ойлайсың?»
- «Оқиға қалай аяқталды?»

деген сұрақтар қойыңыз.

4. Суреттер бойынша әңгімелестіріңіз.

Суретті көрсетіп, балаға «Бұл жерде не бейнеленген?», «Балалар не істеп жатыр?», «Одан кейін не болады?» деген сұрақтар қойыңыз.

5. Жаңа сөздерді үйретіңіз.

Күнделікті өмірде жаңа сөздердің мағынасын түсіндіріп, сөйлем ішінде қолдануға үйретіңіз.

6. Жаңылтпаш, жұмбақ, мақал-мәтел айтыңыз.

Бұл баланың сөзді анық айтуына, есте сақтауына және ойлау қабілетіне көмектеседі.

7. Баламен ойын арқылы сөйлесіңіз.

«Дүкен», «Дәрігер», «Қонаққа бару», «Балабақша» сияқты сюжеттік-рөлдік ойындар кезінде бала өз ойын еркін жеткізуге үйренеді.

8. Баланың қате сөзін ұрыспай түзетіңіз.

«Дұрыс айтпайсың» деп ұрыспаңыз. Дұрыс нұсқасын өзіңіз қайталап айтып, балаға үлгі көрсетіңіз.

9. Телефон мен теледидар уақытын шектеңіз.

Экран алдында ұзақ отырудың орнына баламен сөйлесуге, кітап оқуға, бірге ойнауға уақыт бөліңіз.

10. Балаға өз ойын айтуға мүмкіндік беріңіз.

«Неге?», «Қалай?», «Қандай?», «Не үшін?» деген сұрақтар арқылы баланың ойлауын және сөйлеуін дамытыңыз.

Үйде орындауға болатын қарапайым жаттығулар

* «Бір сөзбен ата» – алма, алмұрт, банан → жемістер.

* «Сипаттап бер» – заттың түсін, пішінін, көлемін айтқызу.

* «Сөйлем құра» – берілген сөзбен сөйлем құрату.

* «Ертегіні жалғастыр» – әңгіменің жалғасын баланың өзіне айтқызу.

* «Не өзгерді?» – бірнеше затты көрсетіп, біреуін алып тастау.

* «Кім не істейді?» – «дәрігер емдейді», «аспаз тамақ пісіреді» т.б.

Есте сақтаңыз!

Балаға ең керегі – қымбат ойыншық емес, ата-анасының жылы сөзі, көңіл бөлуі және күнделікті қарым-қатынасы.

Күн сайын 15–20 минут баламен сапалы сөйлесу – оның тілдік дамуына жасалған үлкен қолдау.